

Briuselis, 2025 m. spalio 3 d.
(OR. en)

13391/25

ENV 914
CLIMA 380

PRANEŠIMAS

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
kam:	Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai
Dalykas:	Europos vandenynų pakto aplinkosaugos aspektai: jūrų biologinės įvairovės išsaugojimas – Pasikeitimas nuomonėmis

1. 2025 m. birželio 5 d. Komisija pateikė komunikatą dėl Europos vandenynų pakto¹. Šis paktas – tai išsami strategija, kuria siekiama geriau saugoti vandenynus, skatinti mėlynąją ekonomiką klestėti ir prisidėti prie pakrančių vietovėse gyvenančių žmonių gerovės. Vienas iš šešių pakto prioritetų – saugoti ir atkurti gerą vandenynų būklę.
2. Kaip pagrindą, kuriuo būtų galima remtis keičiantis nuomonėmis dėl Europos vandenynų pakto būsimame 2025 m. spalio 21 d. Tarybos (aplinka) posėdyje, pirmininkaujanti valstybė narė parengė informacinį dokumentą ir du klausimus, kurie pateikiami šio pranešimo priede.
3. Nuolatinių atstovų komiteto prašoma susipažinti su pirmininkaujančios valstybės narės parengtu informaciniu dokumentu ir perduoti jį Tarybai, rengiantis pirmiau nurodytam pasikeitimui nuomonėmis.

¹ Dok. 9876/25, COM(2025) 281 final.

**Europos vandenynų pakto aplinkosaugos aspektai: jūrų biologinės įvairovės išsaugojimas
– Pasikeitimas nuomonėmis –**

Pirmininkaujančios valstybės narės informacinis dokumentas ir klausimai ministrams

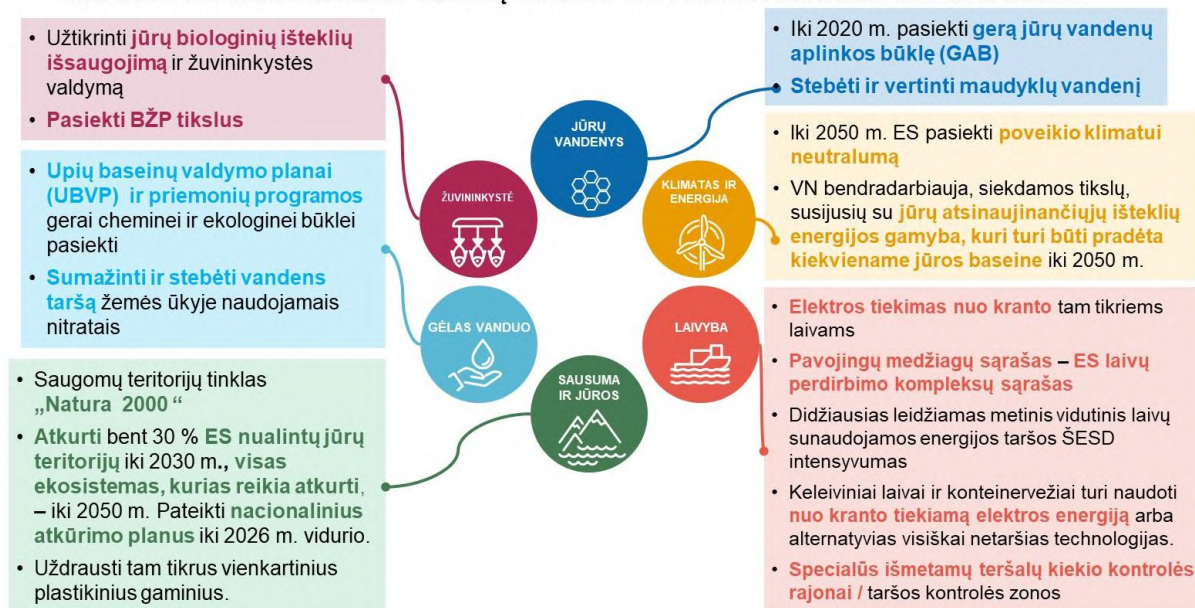
Vandenynai ir jūros yra labai svarbūs tiek gyvybei Žemėje, tiek siekiant užtikrinti klestėjimą, konkurencingumą, saugumą ir tvarią ateitį. Tačiau dėl bendro klimato kaitos, taršos ir jūrų išteklių pereikvojimo poveikio jūrų aplinkos būklė blogėja. Šį neigiamą poveikį dar labiau padidina kita veikla ir didėjančios grėsmės.

Siekdama įveikti šiuos iššūkius, 2025 m. birželio 5 d. Komisija pateikė komunikatą dėl Europos vandenynų pakto. Pakte pristatoma nauja vizija sukurti vandenynų sąjungą, kuri būtų grindžiama tvirtesne valdymo sistema, kad būtų užtikrintas su mūsų vandenynais susijusių veiksmų suderinimas ir geresnis ES teisės aktų, taip pat privalomų ir siektinų tikslų, susijusių su vandenynų išsaugojimu ir tvariu valdymu, įgyvendinimas. Kartu su Paktu Komisija taip pat pristatė Hidrologinio atsparumo strategiją.

Pirmą kartą siūloma visose politikos srityse ir sektoriuose taikyti holistinį požiūrį. Pakte nustatyti šeši prioritetai: 1) saugoti ir atkurti gerą vandenynų būklę, 2) didinti tvarų mėlynosios ekonomikos konkurencingumą, 3) remti pakrančių, salų bendruomenes ir atokiausius regionus, 4) skatinti pažangą vandenynų mokslinių tyrimų, žinių, įgūdžių ir inovacijų srityje, 5) stiprinti jūrų saugumą ir gynybą, kaip būtiną sąlygą, ir 6) stiprinti ES vandenynų diplomatiją ir tarptautinį taisyklėmis grindžiamą valdymą.

Sudėtingas su vandenynais susijusių tikslų įvairiose politikos srityse ir sektoriuose tarpusavio ryšys pavaizduotas paveiksle toliau (žr. Pakto 2 puslapį):

Kai kurie SU VANDENYNAIS SUSIJĘ TIKSLAI ES TEISĖS AKTUOSE IR POLITIKOJE

Pakto 2 skyriuje daugiausia dėmesio skiriama integruotam požiūriui į vandenynų būklę ir tvarumą, kuris apima ne tik jūrų augalijos ir gyvūnijos ir vandenynų esminių ekosisteminių paslaugų saugojimą ir atkūrimą, bet ir vandenynų kaip sąjungininko vaidmenį kovojant su klimato kaita. Pabrėžiama, kad turi būti skatinamas tvarus jūrinės veiklos valdymas, o jūrų ir gėlo vandens taršos problema sprendžiama taikant principą „nuo šaltinio iki jūros“.

Pakte taip pat pabrėžiama, kad svarbu jūrinės veiklos valdymui taikyti ekosistemomis grįstą metodą, nurodytą Jūrų strategijos pagrindų direktyvoje, ir kad reikia imtis tolesnių veiksmų gerai aplinkos būklei pasiekti. Siekdama paspartinti pažangą, Komisija taip pat planuoja peržiūrėti Jūrų strategijos pagrindų direktyvą.

Pakte pripažįstama, kad jūrų ir pakrančių ekosistemoms didelę grėsmę kelia tarša, įskaitant taršą maistinėmis medžiagomis, susidarančią dėl veiklos sausumoje ir jūroje. Siekdama spręsti sausumoje esančių taršos šaltinių problemą, Komisija taip pat ketina stiprinti principo „nuo šaltinio iki jūros“ laikymąsi įgyvendindama Hidrologinio atsparumo strategiją ir remti pakrančių bendruomenes kovoje su vandens tarša iš sausumo šaltinių, pripažindama jų kaip pirmosios grandies vaidmenį sprendžiant žemės taršos ir jūrų ekosistemų būklės blogėjimo klausimus.

Jūrų buveinės ir kultūros paveldo objektai – nuo jūrų žolių pievų iki mangrovių – ir toliau patiria neigiamą poveikį dėl žmogaus veiklos sausumoje ir jūroje, o tai didina klimato kaitos poveikį. Pakte siūlomi veiksmai, grindžiami keturiais pagrindiniais principais: 1) principu „nuo šaltinio iki jūros“ sprendžiant taršos klausimą; 2) atsargumo principu; 3) mokslu grindžiamu požiūriu į politikos formavimą; ir 4) ekosistemomis grindžiamu metodu. Juo siekiama didesnio nuoseklumo visuose atitinkamuose sektoriuose.

Pakte taip pat pripažįstamas didėjantis neigiamas poveikis dėl jūrinės veiklos, pavyzdžiui, jūrų atsinaujinančiųjų išteklių energijos, žvejybos ir akvakultūros, laivybos, turizmo ir pramoginės veiklos. Ekosistemų ir biologinės įvairovės atkūrimas gali tuo pat metu padėti sušvelninti klimato kaitą, didinant natūralų vandenynų pajėgumą surinkti anglies dioksidą.

Nepaisant pagerėjimo kai kuriose srityse, visuose Europos jūrų vandenyse gera aplinkos būklė nebuvo pasiekta. Be to, nepaisant itin svarbaus glaudžiai sujungtų ir veiksmingai valdomų saugomų jūrų teritorijų – vieno iš būdų saugoti ir atkurti ekosistemas ir maisto tinklus – vaidmens, laikoma, kad šiuo metu saugoma tik 12,3 % ES vandenų. Kunmingo ir Monrealio pasaulinės biologinės įvairovės strategijos tikslas iki 2030 m. apsaugoti 30 % vandenynų ir 2030 m. ES biologinės įvairovės strategijoje nustatytas tikslas iki 2030 m. griežtai apsaugoti 10 % ES jūrų dar nepasiekti. Todėl norint pagerinti ir išlaikyti gerą vandenynų būklę reikės pasitelkti inovacijas, bendradarbiauti ir įsipareigoti visuose sektoriuose tiek vietos, tiek Europos ir pasaulio lygmenimis.

Atsižvelgiant į tai, pasaulinis Susitarimas dėl jūrų biologinės įvairovės nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose (BBNJ susitarimas) gali labai teigiamai pagerinti jūrų aplinkos apsaugą ir suteikti valstybėms galimybę atvirojoje jūroje nustatyti dideles saugomas jūrų teritorijas, apimančias du trečdalius mūsų vandenynų. Rugsėjo mėn. BBNJ susitarimą ratifikavusių šalių skaičius pasiekė reikalaujamą 60, todėl jis įsigalios 2026 m. sausio mėn. Dabar labai svarbu, kad jį ratifikuotų visos ES valstybės narės ir kad jis būtų visapusiškai ir veiksmingai įgyvendinamas, siekiant ne tik apsaugoti jūrų ekosistemas visame pasaulyje, bet ir išlaikyti ES lyderystę pasaulyje ir užmojus vandenynų valdymo srityje.

Klausimai ministrams

Ministrų prašoma pasikeisti nuomonėmis šiais klausimais:

1. Kokie, jūsų nuomone, yra pagrindiniai iššūkiai ir kliūtys siekiant užtikrinti gerą mūsų vandenynų aplinkos būklę? Ir kokių svarbių priemonių šiuo atžvilgiu trūksta?
 2. Kokius Jūrų strategijos pagrindų direktyvos elementus norėtumėte pakoreguoti ir kaip, siekiant geriausiai padėti įgyvendinti Vandenynų pakto viziją?
-